

1889!

HETILAP.

A zentai járás és környékének közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

EGYES SZÁM ÁRA 5 KR.

Szerkesztés és kiadóhivatái:
 SCHVARCZ SÁNDOR
 könyvkereskedése,
 hová ugy a lap szelle-
 mi részét illető közle-
 mények, mint az előf-
 zetések és hirdetések
 is küldendők.

Kéziratok vissza
 nem adatnak.

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 2 frt
 Fel évre . . . 1 frt

Hirdetési díjak:
 Egész oldal 16 frt
 Fél " . . . 8 frt 50
 Negyed " . . . 4 frt 50
 Bélyegdíj 30 kr.
 Többesrői hirdetésnél
 megfelelő engedmény.

Nyilttér post
 sora 10 kr.

Az egészséglan a z iskolákban.*)

A legutóbbi népszámlálás megdöbbentő adatot nyújtott a magyar nép életképességére nézve. 1870-ben a tulajdonképeni Magyarországban 13 millió 561,245 lakos volt, 1880-ban csak 13 millió 728,626, tehát a népesség 10 év alatt csak 167,377-el szaporodott, mely szám szemben azon körülménnyel, hogy Európa legtöbb országában a népesség 30—35 év alatt, sőt itt-ott jóval hamarabb megkétszereződik, csaknem apadásnak mondható. Nem az irányunkban ellenséges indulatú német tudósok, hanem maguk a magyarok vetették föl a komoly kérdést: vajjon életképes-e a magyar faj, s nem kell-e már a pusztuló nemzetek sorába iktatni? S a komoly tanulmányozás közben mindinkább erősebben domborodott ki azon tény, melyet ma már uton-útfélen hangoztatnak, hogy a gyermekhalandóság nálunk szerfelett nagy. Sehoh Európában nem születik annyi gyermek, mint nálunk, de mit ér az, ha e gyermekeknek fele sem nő fel? 1882-ben 622,226 gyermek született, de ugyanabban az évben 510,740 halott közül 274,931, tehát felénél jóval több ötödik életévét még be nem töltött gyermek volt. Ha valami, e megdöbbentő s teljesen hiteles számok mutatják a népszámlálások nagy fontosságát, s hogy nálunk

sem voltak azok eredménytelenek, mutatja az a körülmény, hogy a közelebb lefolyt 3 év alatt sokkal több történt a közegészségügy érdekében, mint azelőtt évtizedek folyamán.

Hogy e fontos tényezőn néhány év alatt gyökeres változásokat tenni nem lehet, az természetes s ennél fogva esodálkozhatunk, hogy a közegészségügyre vonatkozólag nálunk nemcsak falukon, de művelt városokban is sokszor találkozunk miserabilis állapotokkal. Ily nagy fontosságú kérdésben állami intézkedések soha sem elegendők, magának a népnek kell éreznie az egészség nagy fontosságát s tudnia kell legalább a legelemibb dolgokat, melyek a testi épség megőrzésére vonatkoznak.

Ez az oka, hogy a nagy fontosságú állami intézkedések mellett (egészségügyi felügyelők, körorvosok, befásítás, csatornázás stb.) mindenki, ugy az államférfiu, mint a szaktudós s humanista egyaránt sürgetik, hogy az egészségügy elemeit a népiskolák, népies iratok által mindinkább köztudattá tegyék.

E tekintetben edes kevés történt. Tizenkét éve már, hogy az egészségügyi törvény (1876: XIV.) 42. §-a határozottan elrendelte, hogy az egészségügy szempontjából főfigyelmét érdemlő szabályokat a népiskolákban tanítsák, sőt azt is elrendelte, hogy az egészségügyben első fokú hatóság (szolgabíró, polgármester stb) felügyelni tartozik, valjon az oktatás megadatott-e? — Mind a mellett ilyenmü oktatás, Magyarország 17 ezer népiskolája közül, alig egy

pár százban történik, sőt — a mi a gombamódra szaporodó tankönyvirodalomban valóban esodálatos — még csak némileg használható egészségügyi könyvek sincsenek a népiskolák számára.

Szigoruan tudományos szempontból véve, az egészséglan nem is a népiskolákba való. Minden paedagog megegyezik abban, hogy a népiskola főfeladata az ismeretek elsajátítására szolgáló jóformán technikus eszközök (írás, olvasás, számolás, rajz stb.) tanításán kívül csak az alaki képzés lehet, azért az egyes ismereteket a kiskoruk számára mindig lehetőleg csekély terjedelemben, s a mennyire lehet, nem szakok szerint elkülönítve, hanem csoportosítva s főkép olvasmányok kapcsában kell a gyermekeknek nyújtani.

Az egészségügyi szabályok tanításánál nem új tantárgyról van szó, melyet külön órákban kellene előadni, hanem oly ismeretek közléséről, melyet a tanító alkalmmilag nyújt növendékeinek. S ezt már régóta helyeslik, sőt követelik a szakférfiak. Maga a tanterv ajánlja, hogy a természetrajz tanításánál a hasznos és ártalmas növényekre, állatokra tekintettel kell lenni; alig van olvasókönyv, melyben vagy általános szabályok, vagy gyakorlati példák által ne figyelmeztetnék a gyermekeket pl. az éretlen gyümölcs evésének, a felhevült állapotbani ivásnak rosz következményeire, a tisztaságra; s mindenkifelett az iskola mindennapi rendtartása ezer alkalmat nyújt a tanítónak, hogy egészségügyi tanácsokat osztogasson. S mily nagy fontosságú dol-

*) Jelen cikk egy szakértőtől származik, ennél fogva ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. Szerk.

TÁRCZA.

Mindenféle Nábobok.

Azt ne tessék gondolni, hogy a „Nábobok” csak a Jókai regényében szerepelnek. A történelem s az élet mutat fel valóságos pénzfejedelmeket, kiknek zacsokjukban több az arany, mint némely állam kasszájában az államadósság.

Hála istennek! nekünk magyar embereknek is telhetett gyönyörűségünk a gazdag emberekben s még ma is sokan vannak Henezidától Bonczidáig, kik nem mennek a szomszédba egy bitang milliőért.

Trencsényi Csák Máté, kiről beszélt az írt Szász Károly s a ki harcot vívott Róbert Károlylyal a koronáért, olyan földesur volt, hogy Kassától Győrig utazhatott a saját jószágain, a mi pedig takaros kis düllőföld.

Bánffy uram sem lehetett valami szegény ember Hollós Mátyás királysága alatt, kinek vagyonán három család osztozkodott: Eszterházy, Illésházy és Károlyi család. Mindhárom a leggazdagabb magyar familiák közé tartozik, melyekről csudás dolgokat mesél a krónika.

Ki ne hallotta volna már hírét az Eszter-

házy hercegek gazdaságának? s annak az örült fényűzésnek, melylyel még olyan vagyonnak is csaknem sikerült a nyakára hágni? Mily iszonyu gazdag lehetett az a család, melynek egy tagja fél millió értékü dolmányban jelent meg az udvarnál s olyan zenekart tartott, melynek karmestere Európa elsőrendü művésze (Hayda) volt. Azt is feljegyezte a krónika, hogy egyik Eszterházy, Mária Terézia királynőnkét megszántkázta nyáron. Az egész igen egyszerű volt. Egy mértföldnyi területen kőutat csináltatott fehérezukorból, s a cukorrakások ugy feküdtek az útszélén, mint a kőrakások most a csinált utak szélén. Gavallért tett volt, de borsos!

A Károlyiak mesés gazdagsága köztudomásu. Hát még midőn a vagyon osztatlan állapotban volt a Károlyi István, György és Alajos atyjuk kezében. Nem esoda, ha az ily vagyonnal rendelkező Nábob lefőzte azt az angol lordot, ki vagyonával kérkedett.

— Hát aztán, miben áll az ön vagyonának legnagyobb része? — veté oda gróf Károlyi.

— Juhaimban — felelé a büszke lord.

— Mit? Fogadjunk, hogy nekem több juhászkutyám van, mint a lordnak juha.

Fogadtak s aki elvesztette a fogadást nem Károlyi volt.

Főuraink közt ma is igen sok a nábob. Vajjon nem lehet-e Nábobnak nevezni Wenckheim Frigyeset, ki kigyósi pusztáján másfél milliőért építtetett egy kis viskót? Könnyű neki, neje Wenckheim Krisztina Magyarország leggazdagabb leánya volt.

Magyar Nábobjaink közé lehet sorozni báró Sinát is, kinek vagyonát 90 millióra becsülik s egyedül mágúnsaink büszke dölyfe az oka, hogy a görög származásu bankár nem adta magyar emberekhez leányait, mely csatornán az egész vagyon határaink közt maradt volna, mivel köztudomás szerint Sina bárónak fiu gyermeke nem maradt.

Az egyes magyar családok gazdagságát élénken illusztrálják a törvényszékek irattáraiban levő régi perek, melyeknek tárgya sokszor milliókra megy, pedig tudjuk, hogy a régiebb korbéli érték ugy áll a maihoz, mint 1 a 10-hez. Hogyne uramfia! mikor még Rákóczy Ferencz, Erdélyország fejedelme is azt írja a XVII. század végén megbizottjának, hegy vegyen neki egy szép lovat, de aztán szép legyen, ha mindjárt száz forintba kerül is! Az említett perek között legnevezetesebb volt a Bossányi-Bánffy pör, melynek aktáit kocsikon szállították a Curiára s csaknem minden nevezetesebb család belefolyt.

zok ezek! A számtalan babona s kuruzsolás-nevetségessé tétele, azok a tanácsok, melyeket például a himlőoltásra, az édes-ségek, szeszes italok túlságos élvezése, a nők erős mellfűzőire, az öltözetre, hajápolásra stb. vonatkozólag előadhatunk, mind megtermik gyümölcsüket s az iskolából a nép közé is kihatolnak. Ily ismeretek közlését követeli az egészségügyi törvény a tanítóktól, s egyáltalán nem azt, hogy a már kitört betegségek, pl. hideglelés, torokgyulladás, tüdővész orvoslására adjon tanácsokat. A gyógyítás nagy előismereteket követel, melyeket csak szakemberek, az orvosok, hosszas tanulmányozás s gyakorlat útján szerezhetnek meg; nagy hiba volna, ha a népiskola az ily dolgokba kontrádkodnék; de az orvosok munkája is meg van könnyítve s a közegészségügyön rendkívül sokat segítünk, ha a népiskolák segítségével köztudattá változtatjuk az eszközöket s módokat, amelyek e betegségek lehetőleg elkerülésére, testünk épségének megőrzésére vonatkoznak.

Nagy tehat az iskola hatása s igen súlyos hiba lenne, ha a tanítók e hatás felhasználásában késedelmeskednének. Hiszen a népiskolákat magukat is súlyos bűnnel vádolják e tekintetben. Éppen nem kiesnyelhető adatok bizonyítják, hogy az iskolák legnagyobb részében, részint a tantermek hiányai, részint maga az oktatás miatt, sok gyermeknél kifejlődik a rövidlátás, a hátgörbülés, a sápkórság, mely betegségek-től különben talán menekültek volna s igen sok ragályos betegség, különösen a rüh, himlő s diphteritis gyakran az iskola által terjednek el. Ily körülmények között, ha egészségügyi törvény nem volna is, a józan ész s humanizmus követeli, hogy a tanítónak csak értenie kell valamit az egészségügy elemeiből, hogy magának szemrehányásokat ne tehessen.

De ki ne tudná, hogy ez a követelés a nevelés alapelméjével is összefügg? Mióta sürribben hangoztatják a böles közmondást: „Mens sana in corpore sano”, nem kételkedik senki többé, hogy hiányos az a nevelés, mely csak az értelmi képességek fejlesztésére gondol. Ez az oka, hogy nálunk a tornatanítást már általában felkarolták; több mint két ezer iskolában külön tanhelyiség van, a testgyakorló eszközök száma folyvást szaporodik, a nagy nyári szünidőben külön póttanfolyamokat tartanak oly tanítók számára, kik a torna-

tanításban nem egész gyakorlottak; — a mi különösen érdekes — a leányok tornáztatása sem oly szokatlan már. Igaz, hogy a torna magában nem elegendő s a mélyebbre látó paedagogus irigységgel tekint az angol népiskolákra, melynek növendékei közösen tanulnak uszni, a tanító felügyelete alatt, szabad tereken, zöld lombok alatt rendszeren lapdázni s előszere-ttel néz a szép jövőbe, midőn a gyermekek a földrajz s természetrajz elemeit nem a padokban, hanem tanítóikkal szabadba menve az iskolai kirándulások alkalmával tanulják megismerni. De ha csak a torna kötelezettségét hozták volna is be népiskoláinkba, láthatjuk ebből, hogy a testi nevelést nem tartják többé az iskolától idegen dolognak.

S ha ez így van, ha másrésről a nagy halandóság komoly intő szózat, hogy e népet, melynek száma különben is oly csekély, hogy e területen csaknem háromszor annyi ember kényelmesen s boldogan megélhetne s e szám bizonyára mindennél jobban biztosítaná nemzetünk önállóságát, hogy e népet — mondjuk — az egészségügy elemeire oktatni oly hazafias kötelesség, melytől nagyrészt függ nemzetiségünk fennmaradása: szükséges, hogy a tanítóképző intézetekben, az egészségügyen legyen rendes kötelező tárgy. Szükséges, hogy az olvasókönyvek s más tankönyvek az egészségügyre tekintettel dolgoztassanak át.

Szükséges tehát, hogy a közegészségügyi törvénynek az iskolákra vonatkozó intézkedései mielőbb megvalósuljanak. De a kérdés oly fontos, a legfontosabbak egyike, hogy e munka nem maradhat hivatalos teendő, a társadalomnak kell országoszerre megindítani, hogy a magyar nép erős s egészséges legyen s megszűnve a nagy halandóság, nemzetünk léte s jövője felől is egygyel kevesebb okunk legyen az aggodalomra.

(E)

Helyi és vidéki hírek.

— A eszár-király ő felsége trónralépté-
nek 40 ik évfordulója alkalmából a főpapság pásztorlevelet bocsájtott ki, melyben december 2-iki nap jelentőségét magyarázza és ünnepléses isteni tiszteletet tartását rendelte el. Az egész birodalom lakói. — nálunk politikai közsegek hivatalosan ugyan nem — örömmel ünnepe-
ték e napot. Milliókra rugnak azon összegek,

Magyarországon kívül az újabb idő Angliában és az egyesült Északamerikai Államokban mutat fel gazdagabb embereket.

A muszka Demidoff-esalád őse egy cserkesz fegyver-kovács, Daniél volt, kit II. Katalin, az északi Messalina tett nagy urrá. Demidoff az urali bányákat mind bérebe vette a muszka ezároktól s ott majdnem kimerhetlen platina erekre akadt. — A nyereségből mindig nagyobbította birtokait, úgy hogy azok jelenleg többszáz mért-földnyi területűek, Demidoff sokkal gazdagabb a császárnál; jövedelmeit évenként 12 millió rubelre (20 millió frtra) becsülik Olaszország több városában és Franciaországban is bír házakkal és jószágokkal.

Fekvő birtokokra nézve Demidoff után Európában leggazdagabb Westminiszter herceg (nem régen csak őgróf). Londonnak egy hatodrészt bírja és jelenleg naponta 2000 font sterlingnyi, így tehát 700,000 sterlingnél több jövedelme van. A devonshirei és Northumberlandi hercegek birtoka területre nézve ugyan nagyobb, de egy harmadánál többet nem jövedelmez Westminiszter hercegenél.

De még mindezeknél sokkal több fekvő birtokkal díszelkedhetik Astor az Egyesült Északamerikai Államokban. Astor Hannoverből száрма-

zik és mint szegény ember telepedett meg Amerikában többnyire prémkereskedéssel szerezte vagyonát; ezután területeket vásárolt oly helyeken, hol most roppant városok állanak Astor vagyonát 200 millió dollára becsülik (401 millió frtra). — Ez ugyan amerikai história, melynek rendszeren több a füstje, mint a lángja. Könnyű ott nagy birtokosnak lenni, hol egy kivándorolni szándékozó polgártársunk nem régiben 10,000 hold földet vásárolt 2000 forintért.

Általában legnagyobbak találják a Rothschild ház vagyonát. Hogy mennyi, senki sem tudja, de megélhetnek belőle szegények:

Báró Hirschet azonban méltán tarthatjuk a leggazdagabbnak a föld kerektségén, mert ő nem csak vallásbelieinek és hazájában áldoz bőkezűen a jótékonyaság oltárára, hanem felöleli az összes emberiséget áldást osztó karjaival, és erre képes, annak kell a leggazdagabb embernek lenni az összes nábobok között.

Különben a gazdagság nagyon tág fogalom és gyakran a legszegényebb ember jobb módu mint a birtokokkal bőven rendelkező, mert zsidó bölesek már rég mondák „kivagyont gyűjt, gondot gyűjt”; „Az a valóban gazdag ki osztályrészével megelégedett.”

melyeket egyesek, testületek és intézetek e nap emlékére alapítványul felajánlottak, melyek közt a legnagyobbszert báró Hirsch Móricz alapítványa. Az emberiségnek ezen, a világ mind az 5 részében elismert jótételeje ugyanis ez alkalomból 12 millió frank (6 millió frt o. é.) alapítványt tett iskolai célokra. — Ez alkalomból érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a magyar királyság megalapítása óta ő felsége I. Ferenc József a hetediké azon királyoknak, kik Magyarországon 40, vagy több évig uralkodtak és pedig: Sz. István 41, Nagy Lajos 40, Zsigmond 40, I. Lipót 48, Mária Terézia 40 és I. Ferenc 43 évig.

— A „Zentai Takarékpénztár” elhunyt igazgatója helyébe vasárnap, f. hó 2-án választott másik igazgatót. Az összes részvényesek két pártra oszlottak, a választás két jelölt közt Kohn Sámuel eddigi czéggjegyző és Dudás István eddigi titkár urak közt volt. Majdnem hihetlen, de az 1200 részvény majdnem teljesen képviselve volt a választásnál, mert Kohn urra 516 és Dudás urra 619 szavazatot adott be és így Dudás István ur 103 szavazattöbbséggel lett igazgatóul megválasztva. Szívvel gratulálunk a tehetséges fiatal igazgatónak.

— Felnöttek oktatása Zentán. Az orsz. középiskolai tanár-egyesület helybeli tagjai, névszerint: Czehe Győző, dr. Ferenczy Alajos, Klászik Rókus, Mészáros Lajos, Örvény Iván, Szücs Lajos, Tóth Lajos és Virág István, f. hó 1-jén tartott alakuló értekezleten megalakították az orsz. középisk. tanár-egyesület zentai körét. A kör célja: általános, főleg középiskolai tanügyi kérdéseknek kidolgoztatásával és megvitatásával az egyesületi munkában való részvétellel; tudományos tételek kidolgozásával, esetleg jelesebb művek ismertetésével az önképzés hathatósabb előmozdítása, irodalmi működésre való alkalomnyújtás; helyi felolvasásoknak testületi eszközlése, végre különböző tudományszakokba vágó népszerű szabad előadásoknak tartása (felnöttek oktatására), mi célból szükséghez képest más tanférfiakat is kér fel alkalomadtán az előadásokat rendező kör. Mint olvasóink láthatják, a két utóbbi cél (felolvasások, felnöttek oktatása) kizárólag helyi érdekű kultur-cél. Ha tehát Zentán valahol fölolvására lesz szükség, a zentai kör megkeresés esetén gondoskodik, hogy tagjai közül ilyennek tartására valaki vállalkozzék. Azonban megjegyzendő, hogy a megkeresésnek kellő időben kell tétetni, hogy a felolvasónak elegendő ideje legyen az előkészültre. A felnöttek oktatásának megkezdése iránt legközelebb tétetik intézkedés. A tanári kör elnöke Szücs Lajos gymn. igazgató lett, jegyzője pedig Virág István r. k. hittanár. Midőn a szép hivatásra vállalkozó új kör megalakulását részünkről is a legmelegebben üdvözöljük, kívánjuk, hogy tagjai azt, a legnemesebb munkássággal rövid idő alatt hivatásának magaslatára emeljék.

— Mint lapunk hirdetési rovatában olvasható a „Zenta-vidéki Takarékpénztár” igazgató-sága a kölcsönkamatlábát 1/2 %-kal alább szállította.

— Tóth Györgyöt, Baja város adóügyi tanácsnokát, ki nálunk több évig földadónyilvántartó volt, hivatalában lévő rendtelenségek miatt a bajai polgármester felfüggesztette.

— Hirdetmény a karácsonyi kocsipostai forgalom tárgyában. A kocsipostai csomagok egy része — főleg a karácsonyi ünnepek táján kifejlődő rendkívüli forgalom alkalmából — azért jut későn a címzetthez, vagy nem kézbesíthető, mert a feladók azokat hiányosan címezik, a címzést papírlapra írják, s azt is csak széleivel gyengén ragasztják a burkolathoz, minek következménye az, hogy címirat szállítás közben leszakad és a küldemény sem nem kézbesíthető, sem a földadónak vissza nem adható. A közönség tehát, saját érdekében, a következők megtartására figyelmeztettük: 1. A teljes címet (címzett fél neve, lakhelye, városrésze, utca, házszám megjelölésével) magára a csomagra kell írni, hogy az, a rajta levő címzés alapján, ha a szállítólevél kéznél nincs is, kézbesíthető legyen. 2. Ha a csomagok borítékára,

(göngyölet, doboz) írni egyáltalán nem lehet, ugy a teljes czímet (a fenti 1. pont szerint) egy papirlapra kell írni s ezt egész fonák lapjával a küldeményre kell ragasztani. 3. Vadak- és csomagolás nélkül feladott tárgyakon a teljes czímetnek egy fa- vagy vastag lemezpapirtáblára kell írva lenni s a küldeményre akként kell kötni, hogy a zsinag végei a czímtáblára legyenek pecsételve. 4. A fővárosba szülő, husneműeket tartalmazó küldemények fogyasztási vámkezelés alá esnek. Minthogy a fogyasztási adó gyors kiszabását tetemesen könnyíti az, ha a tartalom a küldeményen s szállító levélen részletesen van megjelölve, mert ez esetben a csomagolást pénzügyőri felbontása abban maradhat és a küldemény is gyorsabban kézbesíthető, a felek feladandó küldeményeiken (és azok szállító levelein) a „vadhus“, „romlandó“, „élelmiszer“ stb. ilyenmű általános kifejezések helyett a tartalmat pontosan s részletesen jelöljék meg, p. o. „2 pulyka, 1 nyul, 3 fácán, 1 sonka, 1 kgr. kolbász“ ehhez hasonló módon. 5. Vadat csomagolás nélkül csak az esetben lehet feladni, ha az egy darabból áll. 6. A hibás vagy elégtelen czimezésből, valamint a czélszerűtlen vagy elégtelen csomagolásból eredő károkért kárpótlás nem nyújtatik. Budapest, 1888. december 9.

— **Németországban** már 1885-ben kiadott egy kormányrendelet, mely szerint okmányok és iratok, melyek hosszabb idei használatra szánvák, vagy sok kézen fordulnak meg, csakis jó és tartós, rongyból készült papirokra irassanak. Nálunk, sajnos, ily rendelet hiányában, a legrosszabb anyagból gyártott papiros is jó, csak olcsó legyen és ez oka, hogy gyakran okmányok, melyek alig néhány évesek, már szétmállanak és gyakran tetemes károkat okoznak. A fősvénykedés, ily tárgyak beszerzésénél tehát, legtöbbször megbeszolja magát.

— **Kézbesíthetetlen postai küldemények.** A m. kir. posta- és távirat-igazgató a következő sorokat teszi közzé: Több ízben volt alkalmam tapasztalni, hogy a nagy közönség nem ismervén a posta üzleti szabályzat határozatait, az esetben, ha bármily ok miatt kézbesíthetetlen küldemények visszaérkeznek, azokat elfogadni és a megfelelő viteldíjat visszafizetni vonakodnak. Mivel pedig e — tájékoztatásból eredő — viselkedés a közönségnek kellemetlenségét, a hivataloknak pedig felesleges munkát okoz: a közönség felvilágosittatik az iránt, hogy a visszaérkezett kocsi-postai küldemény rendes módon visszaadatik a feladónak, ki azt a díjak lefizetése mellett 14 napon belül átvenni köteles, különben a küldemény helyi hatóság által kényszer útján kézbesíttetik.

— **A bajai szegény iskolás gyermekeket segélyező egyesület,** 105 szűkölködő gyermeknek téli ruhával való ellátásával kezdte meg áldásos működését. — Hasonló egyesület Zentán is nagyon el kellene!

— **Sekély vizállás.** Ritka esztendő az idej a folyóvizekre nézve, amelyek már hetek, hónapok óta a 0 ponton alul állanak. Így a Begacsatorna is már évek óta nem állott oly alacsonyan, mint mostanában. Ennek sajnos következményeit panaszozzák most a temesvári lapok. A rendkívül alacsony vizállás mellett a teherhajók egyáltalán nem közlekedhetnek a Begán s így a temesvári terménykereskedők kénytelenek voltak a forgalmat teljesen megszüntetni. A józsefvárosi magtárak telve vannak nagy gabnamennyiségekkel, melyek a Begán, Titelen át, Budapest felé elszállításra várnak.

— **Tanárok, tanítók és a véderő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletben felhívta az egyes tanfelügyelőségeket, hogy a véderőről szóló törvény értelmében terjeszszék fel hozzá a közöshadsereg és a honvédség kötelékében álló és az állami nyilvános joggal felruházott tanintézeteknél alkalmazott azon tanárok és tanítók névjegyzékét, kik a tanítás folytatására teljesen nélkülözhetetlenek, aczéből, hogy mozgósítás esetén a kultuszminiszternek évenként leendő ajánló felterjesztésére ő felsége engedélyével polgári állásukban megbagyassanak. A névjegyzékét 1889. jan. 15-ig kell felterjeszteni. A javaslatok

a legszigorubb szükség alapján tétessenek, a háboru esetén a tanítás különben is legnagyobb részt szünetel.

— **A m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság** közelébb a következő jelentékeny határozatot mondotta ki: 1. III. oszt. kereseti adó alá eső jövedelem után járó általános jövedelmi pótdó, az adóköteles fél több rendbeli üzletei vagy hasznalható foglalkozásai után külön-külön kivett III. oszt. kereseti adó együttes összegének megfelelő százalékban vetendő ki. — 2. Az 1883 évi XLIII. t.-cz. 7. §-a alapján a harmadfoku felebbezés elkövetett beadásának igazolása végett beadott s az érdemleges felebbezéssel egybekötött igazolási kérelmet a kir. pénzügyi igazgatóság azon a czímen, hogy az a törvényt szabta határon túl adatott be, visszautasítva nincsen. — 3. Ha a regalebéről egyuttal kereset is, mindkét hasznalható foglalkozás után külön-külön rovandó meg III. oszt. kereseti adóval.

— **A takarékpénztárak reformja.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara legutóbbi ülésén a kamara egyik tagja a következő indítványt terjesztette elő: „Tekintve, hogy a takarékpénztárak intézménye a kisebb tőkék gyűjtése szempontjából kiválóan fontos, tekintve, hogy emélfogva a takarékpénztárakban elhelyezett tőkéket minden veszélyeztetéstől megóvni kell, tekintve, hogy eddig Magyarországon a takarékpénztárak gyümölcsöző elhelyezése rendezve nincs, mely körülménynél fogva egyes takarékpénztárak helytelen irányban fejlődhetnek, indítványozom miszerint a budapesti kereskedelmi és iparkamara küldjön ki egy bizottságot, melynek feladata leendő a takarékpénztárak kérdésével foglalkozni, és sajátos viszonyaink tekintetbevételével azon főelveket javaslatba hozni, melyek a takarékpénztárak vezetésénél feltétlenül irányadók legyenek, oly czélből, hogy ezek a teljes állás jóváhagyása után a magas kereskedelmi miniszterium elé további intézkedés végett terjesztessenek. A kamara az indítványt tanulmányozás és jelentéstétel végett bizottsághoz utasította. — Nemcsak a budapesti kereskedelmi és iparkamara küldött ki e tárgyban bizottságot, hanem a magyar kereskedelmi csarnok nemzetgazdasági bizottsága is — mint halljuk — már közelebb foglalkozni fog e kérdéssel. A reform megvitatása értesítéseink szerint, kizáróan társadalmi téren fog maradni, a kormány, legalább egyelőre, csak szemléltője lesz a mozgalomnak, anélkül, hogy a maga részéről szükségét látna a beavatkozásnak.

— **A gabonapiacsról.** A legutóbbi napokban a gabonapiac igen lanyha irányzatot követ és szombat óta a budapesti piacon a buza ára jó 15 krral olcsóbbodott. Az enyhe időjárás lehetővé teszi a szállítást, különösen a vízi úton és mivel az évad előrehaladt, a vidékről sietnek a tovaszállítással, aminek az a következménye, hogy Budapestre tömeges a hozatal. A kereslet ellenben alább hagyott, mert egyrészt a budapesti piacon igen nagyok a készletek, másrészt a külföldi gabonátzlet menete nem igen buzdítja a speculációt vásárlásokra. Érdekesen fejlődik a tengerüzlet. Az új termés kitűnő minőségű és bőséges is, minek folytán azok a bécsi speculánsok, akik a tavaszszal és a nyáron a tengerit összevásárolták, sarokba vannak szoritva. Nekik a tengeri átlag 6 frtba került métermázsánként és most jóval olcsóbban kénytelenek eladni. A múlt héten is 25000 métermázsát adtak el 4 frt 75 kron. Ez idő szerint Budapesten 600,000 métermázsája van a bécsi consortiumnak raktáron, amely mennyiségre egy ismert speculáns adott nagyobb kölcsönt. Beavatottak tudni akarják, hogy a tengeri „ringel“ képezett consortium kerek másfél milliót veszít az üzleten.

— **A sorsjegyek birtokosainak** nem ajánlhatunk jobb sorsolási lapot, mint a „Pénzügyi Utmutató“, Lendvay Sándornak e kitűnően szerkesztett szakközlönyét (kiadóhivatala Budapest, Andrásy-ut 84.) mely most adta ki a jövő évre szóló előfizetési felhívását, még pedig igen sikerült alakban. Az előfizetési felhívás ugyanis nem egyéb mutatvány számánál, mely tartalmazza a lapnak összes rovatait s minden egyes rovatban

mutatványul közöl egy-egy cikket, közleményt, értesítést, sorsolási jegyzéket stb., melyek az év folyamán a lapban megjelentek. A mutatványok csakugyan meggyőznek a lap tartalmasságáról, elevenségéről és sokoldalúságáról. A „Pénzügyi Utmutató“-t tudvalevőleg a belügyminiszter külön körrendeletben ajánlotta, mint „teljesen megbízható“ szakközlöny, mely a közönségnek üzleti érdek nélkül gyakorlati utmutatást nyújt az értékpiacon összes viszonyai felől s mindazokon kívül amiket egy gondosan szerkesztett sorsolási lapnak tartalmaznia kell. Felőleli a gazdasági és pénzügyi kérdések csaknem mindegyikét oly feldolgozásban és az adatok oly tárházát nyújtva, hogy az olvasó nemcsak tájékozhatást, hanem a maga gazdasági viszonyai javára okulást is nyerhet e lapból. S ebben, valamint az irodalmi színvonal által (munkatársai elismert nevű gazdasági írók) különbözik a német-magyar „Mercur“-októl és a többi sorsolási lapoktól, melyek legtöbbször nem egyebek, mint az illető kiadóknak a maguk banküzleti czéljaira szolgáló közlönye. Igen becses rovata e lapnak „szerkesztői üzenetei“ mely hasznos utbaigazításokat nyújt a közönségnek mindenféle pénzügyi természetű kérdésekben. — A közhasznu lapra ismételve felhívjuk az értékpapírokkal és főleg sorsjegyekkel bíró közönség figyelmét. Előfizetési ára egész évre csak 2 frt.

— **T. olvasóink** b. figyelmébe ajánljuk Zsigmond János vendéglősnek mai számunkban levő hirdetését.

— **A Schvarcz-féle könyvkötészetbe** egy jó magaviseletű fiú t a n o n c z u l felvételik.

Az értéktözsdeéről.

— **A „Pénzügyi Utmutató“ tudósítása.** —

Az értékpiacon általános irányzatát illetőleg a közelebbi múlt hétről lényegesebb változás nem jelezhető, mert azok a tényezők, melyek a tőzsdeüzletet jó idő óta pangásra készítetik, változatlanul fennállanak ma is. Egyrészt a pénzügyi viszonyai tartósan kedvezőtlenek és a dolgok jelen állásában csekély a remény arra, hogy a helyzet egyhamar javuljon. Az osztrák-magyar bank legutóbbi kimutatása is erre vall, mert míg más években a bank ez időtájtban már jelentékeny eszközök fellett rendelkezett, most a tartalékok aránylag gyengék. Az angol bank nem emelte ugyan a kamatlábat, de az a körülmény, hogy a világ mérvadó pénzügyi 5% a hivatalos kamatláb, súlyosan érezteti hatását mindenfelé a tőzsdeforgalomban. A pénz drágasága főleg a berlini tőzsdén okozott aggodalmakat a havonkinti liquidációt illetőleg, mely azonban szerencsésen elmúlt, anélkül, hogy baj esett volna.

Másrészt a politika is zavarta a tőzsde köréit. Az új orosz kölesönhöz fűzött commentár tartózkodásra bírta a speculációt és ellensúlyozta a párisi tőzsde azt a kezdeményezését, mely tartani igyekezett a nemzetközi papirok árfolyamát. A párisi tőzsde kezdeményezését különben csakhamar lehütötte a Panama-csatorna-társulatnál előállott válság. Csupán a Rothschild-consortium tagjainak utazásai képezik ezidő szerint a tőzsdei körökre nézve az egyedüli reménységűt, mert ez utazások amellet szólnak, hogy a hatalmas pénzesoport előkészíti a conversiót, mely immár törvény által is szentesítve van.

A bankok közül az osztrák hitelrészvény azért olcsóbbodott, mert ezen intézet jelentékenyen van érdekelve a török dohányrészvényeknél. A járadékpiacon aránylag szilárdnak mondható. A biztosító vállalatok közül első magyar általános 20 frttal emelkedett. Vasuti részvények igen szilárdak és legtöbbször emelkedett. Takarékpénztárak közül pesti hazai 25 frttal olcsóbbodott. Iparvállalatok közül Ganz-gyár és Drasche-gyár emelkedett, ellenben serfözöde részvények a csekélyebb osztalék miatt olcsóbbodott. Záloglevelek és elsőbbségek keveset változtak. Sorsjegyek közül magyar nyeresemény és 1864-es emelkedett, ellenben Basilika kevéssel olcsóbbodott. Valuta tartósan lanyha.

